

Sivistysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuslain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuslain muuttamisesta (HE 224/2021 vp): Asia on saapunut sivistysvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitussihteeri Laura Niemi, opetus- ja kulttuuriministeriö
- erityisasiantuntija Mervi Eskelinen, opetus- ja kulttuuriministeriö
- lainsäädäntöneuvos Elina Nyholm, oikeusministeriö
- budjettineuvos Merja Salmi, valtiovarainministeriö
- budjettineuvos Tero Tyni, valtiovarainministeriö
- johtaja Marja-Liisa Keski-Rauska, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
- yliopistonlehtori Päivi Pihlaja, Helsingin yliopisto
- sivistys- ja kulttuurijohtaja Mika Penttilä, Oulun kaupunki
- kehittämispäällikkö Jarkko Lahtinen, Suomen Kuntaliitto
- yhteiskuntasuhdejohtaja Minna Martikainen, Pilke päiväkodit Oy
- johtava asiantuntija Aino Närkki, Hyvinvointiala HALI ry
- erityisasiantuntija Auli Setälä, Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry
- varhaiskasvatuksen asiantuntija Jaana Lahdenperä-Laine, Varhaiskasvatuksen Opettajien Liitto VOL
- professori Toomas Kotkas
- professori Olli Mäenpää

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
- Lapsiasiavaltuutetun toimisto
- Rauman pikkunorssi
- Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus (Valvira)
- Turun kaupunki
- Sivistystyönantajat ry
- Suomen Vanhempainliitto ry
- Suomen Yrittäjät ry

Valiokunnan mietintö SiVM 4/2022 vp

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi varhaiskasvatustalakeia siten, että nykyisen ilmoitusmenettelyn sijaan laissa säädettäisiin yksityisen päiväkotitoiminnan luvanvaraisuudesta. Toiminnan aloittaminen tai olennaisen muutoksen toteuttaminen edellyttäisi lupaviranomaisen hyväksyntää. Yksityinen perhepäivähoito jäisi edelleen ilmoitusmenettelyn piiriin.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2023.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Yleistä

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi varhaiskasvatustalakeia siten, että yksityisen päiväkotitoiminnan järjestäminen säädetään luvanvaraiseksi toiminnaksi nykyisen ilmoitusmenettelyn sijasta. Yksityinen perhepäivähoito jää edelleen ilmoitusmenettelyn piiriin.

Esitys perustuu pääministeri Marinin hallitusohjelman kirjauksiin, joiden mukaan yksityisten varhaiskasvatuspalveluiden on toimittava samoilla laadullisilla kriteereillä kuin julkisten ja yksityisten varhaiskasvatuspalveluntuottajien toiminnan tulee olla luvanvaraista. Hallituksen esityksen tavoitteena on varmistaa päiväkotitoiminnan laadun ja muiden varhaiskasvatustalakein mukaisen vaatimusten toteutuminen yksityisessä päiväkotitoiminnassa ennakollista valvontaa vahvistamalla. Lisäksi tarkoituksena on säännellä voimassa olevaa lainsäädäntöä tarkkarajaisemmin luvan saamisen ja sen menettämisen edellytyksistä sekä yhdenmukaistaa ja sujuvoittaa viranomaismenettelyä luvan saamiseksi.

Valiokunta viitaten jäljempänä esitettäviin arvioihin katsoo, että hallituksen esityksessä ehdotettu lupamenettely turvaa ilmoitusmenettelyä tehokkaammin lasten päiväkotitoiminnan laadun ennakollista varmistamista. Lupamenettely on lapsen oikeuksien turvaamisedellytysten kannalta tehokkaampi ja oikeasuhtaisempi kuin ilmoitusmenettely. Ehdotus on myös palveluntuottajan oikeusturvan kannalta ilmoitusmenettelyä selkeämpi.

Valiokunta korostaa, että varhaiskasvatuksen korkea laatu tulee varmistaa toiminnan järjestäjätahosta riippumatta. Varhaiskasvatustoiminnan valvonta on oleellinen keino edistää ja ylläpitää luottamusta siihen, että jokainen varhaiskasvatuksen järjestäjä toimii lapsen parhaaksi hänen hyvinvointiaan ja sivistyksellisiä oikeuksiaan turvaten.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella sivistysvaliokunta pitää hallituksen esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta ehdottaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomioin ja muutosesityksin.

Valiokunnan mietintö SiVM 4/2022 vp

Varhaiskasvatuspalvelut muodostavat moninaisen toimijakentän

Varhaiskasvatusta järjestävien päiväkotien kenttä on moninainen, ja se on muuttunut etenkin viimeisten kymmenen vuoden aikana. Yksityinen varhaiskasvatus tapahtuu kuntien valvontavastuulla, ja se muodostaa noin 20 % koko varhaiskasvatuksen toimijakentästä. Yhdistyspohjaiset, muun muassa tiettyyn pedagogiseen ideologiaan perustuvat ja pienet alueelliset toimijat ovat saaneet rinnalleen maanlaajuisesti toimivia tai ulkomaisessa omistuksessa olevia yrityksiä. Asiantuntijalausunnossa on suomalaisen tutkimukseen viitaten tuotu esille, että yksi syy yksityistämiseen ovat olleet kuntien taloudelliset säästöt ja kunnan talouskehys.

Hallituksen esityksen valmistelussa on hyödynnetty taustatietona muun muassa varhaiskasvatuksen yksityisiä palveluja koskevaa raporttia (Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:3). Raportti sisältää lähinnä sen valmistelun jälkeen tehtyjen lainmuutosten vuoksi osin vanhentunutta, mutta myös käsiteltävänä olevan lainmuutoksen valmistelun kannalta relevanttia tietoa. Raportin tiivistelmässä todetaan, että ”Kuntien arvioiden mukaan varhaiskasvatuksen laatu yksityisissä palveluissa näyttäisi vaihtelevan. Huomiota tulee pedagogiikan laadun osalta kiinnittää ennen kaikkea henkilöstön kelpoisuuksien toteutumiseen, lapsen tarpeenmukaisen erityisen tuen takaamiseen ja kasvatushenkilöstölle osoitettujen kasvatustehtävän ulkopuolisten työtehtävien (mm. siivous- ja keittiötyöt) määrään.” Edellä mainitut havainnot ovat merkityksellisiä päiväkotitoiminnan laadun ja sen toteutumisen valvonnan kannalta.

Asiantuntijalausunnon mukaan päiväkotitoiminnan yksityistämisprosessi on saanut aikaan eriarvoistumista. Lausunnossa on todettu, että esimerkiksi erityistä tukea tarvitsevat lapset, suomea/ruotsia toisena kielenä puhuvat lapset tai vuorohoitoa tarvitsevat lapset ovat suurimmaksi osaksi edelleen julkisissa palveluissa ja että yksityisessä päiväkodissa on ollut vain harvoin käytettävissä erillisiä resursseja lapsen tarvitsemaan vaativaan tukeen.

Valiokunta katsoo, että päiväkotitoiminnan luvanvaraistaminen on tehokas ennakollisen valvonnan keino varmistua siitä, että päiväkotitoiminnan palveluntuottajien toiminnassa noudatetaan lakisääteisiä velvoitteita. Säännökset esimerkiksi toiminnan laadusta ja valvonnasta kohdistuvat myös kuntiin. Ne järjestävät varhaiskasvatusta lakisääteisenä tehtävänä, joten lupamenettely ei niitä koske.

Huomionarvoista on se, että yksityiset päiväkotitoimijat täydentävät ja monipuolistavat julkista varhaiskasvatusta. Kunnissa yksityistä varhaiskasvatusta hyödynnetään ostopalveluna, yksityisen hoidon tuen turvin tai palvelusetelillä.

Varhaiskasvatuksen palvelutuotanto toimii yksityisen ja julkisen sektorin työnjaolla, josta on kunnissa hyviä kokemuksia. Lupajärjestelmään siirryttäessä onkin tärkeä huolehtia siitä, että perheiden valinnanmahdollisuuksia turvaava palveluverkko varmistetaan jatkossakin siten, että myös yksityiset toimijat voivat erilaisia varhaiskasvatuksen vaihtoehtoja tarjoamalla rikastuttaa varhaiskasvatuksen palveluja. Yksityisten päiväkotien palvelut hyödyttävät myös kuntia antaen niille mahdollisuuksia alueensa palveluverkon täydentämiseen. Parhaimmillaan kyse on julkisen ja yksityisen sektorin palvelujen toimivasta kumppanuudesta, jossa kummallakin taholla on annettavaa toisilleen sekä kuntalaisille. On myös huomioitava yksityisen varhaiskasvatuksen moninaisuus. Osa tuottajista on pieniä, voittoa tavoittelemattomia yhdistyksiä ja säätiöitä. Niihin ver-

Valiokunnan mietintö SiVM 4/2022 vp

rattuna suuret, voittoa tavoittelevat ulkomaiset ja kotimaiset päiväkotiketjut toimivat erilaiselta pohjalta.

Hallintoluvan ja ilmoitusmenettelyn erojen arviointia

Hallituksen esitystä on valiokunnan asiantuntijakuulemisessa pidetty yhtäältä perusteltuna ja toisaalta on katsottu, että esitettyä muutosta parempi ratkaisu olisi säilyttää nykyinen ilmoitus- ja rekisteröintimenettely ja muuttaa varhaiskasvatuslakia niin, että yksityisen päiväkotitoiminnan aloittaminen olisi mahdollista vasta, kun palveluntuottaja ja toimipaikka on rekisteröity aluehallintovirastossa. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on todettu, että nykyisessä ilmoitusmenettelyssä ongelmana ei ole sitä koskeva lainsäädäntö, vaan kuntien tehottomat käytännöt.

Eräissä asiantuntijalausunnoissa on tuotu esille, että nykyisessä ilmoitus- ja rekisteröimismenettelyssä on oikeusvaikutusten kannalta asiallisesti kyse lupamenettelystä, joten yksityinen varhaiskasvatus on jo nyt tosiasiaa luvanvaraista toimintaa: varhaiskasvatuslaissa säädettyjen edellytysten on täytyttävä, jotta toimintaa saa harjoittaa. Lisäksi rekisteröinti on ehto yksityisen varhaiskasvatustoiminnan harjoittamiselle.

Valiokunta toteaa, että sekä ilmoitus- että lupamenettely perustuu toiminnan edellytysten ennakolliseen arviointiin. Toiminnan aloittaminen on mahdollista vain, jos lakisääteiset edellytykset täyttyvät. Molemmissa menettelyissä keskeinen käynnissä olevaan toimintaan kohdistuva valvontatoimenpide on valvontaviranomaisen määräys puutteiden korjaamiseksi tai epäkohtien poistamiseksi (58 §). Tästä näkökulmasta arvioituna ilmoitus- ja lupamenettelyn välillä ei ole olennaista eroa. Sen sijaan eroja on lähinnä ilmoituksen ja luvan oikeudellisissa vaikutuksissa.

Voimassa olevan lain mukaan ilmoitus- ja rekisteröintimenettelyssä palveluntuottajan on tehtävä ilmoitus ja kunnan on tehtävä tarkastus, jonka perusteella tehdään kunnan toteamispäätös, minkä jälkeen aluehallintovirasto tekee rekisteröinnin. Kunnan toteamispäätös oikeuttaa toiminnan aloittamisen. Rekisteröintipäätös lähinnä virallistaa tilanteen. Palveluntuottaja voidaan poistaa rekisteristä laissa säädettyjen edellytyksin. Rekisteristä poistaminen ei ole mahdollista lainvastaisen toiminnan johdosta. Valvontaseuraamuksina ovat valvontaviranomaisen määräys ja rekisteristä poistaminen. Laki ei mahdollista toteamispäätöksen peruuttamista.

Hallituksen esityksessä ehdotettu lupasääntely perustuu menettelyyn, jossa toiminnanharjoittajan on tehtävä hakemus lupaviranomaiselle. Menettelyyn kuuluu palveluntuottajan ja sen toimipaikkojen rekisteröinti. Valiokunta toteaa, että hallituksen esityksestä (44 a §:n 3 momentti ja sen perustelut s. 24) ei selkeästi ilmene se, että toimitilojen tarkastus on toimipaikan perustamisen edellytys lupaa haettaessa tai sitä muutettaessa. Tarkoitus on, että kunnalla on velvollisuus tehdä tarkastus, jonka lupaviranomainen on velvollinen pyytämään. Valiokunta ehdottaa edellä mainitun sääntelyn täsmentämistä viitaten tämän mietinnön yksityiskohtaisiin perusteluihin (44 a §).

Ehdotetussa menettelyssä lupapäätös oikeuttaa toiminnan aloittamisen. Viran puolesta tehtävä rekisteröinti virallistaa tilanteen. Palveluntuottaja on poistettava rekisteristä, jos lupa peruutetaan. Valvontaseuraamuksena ovat valvontaviranomaisen määräys, luvan peruuttaminen ja rekisteristä poistaminen.

Valiokunnan mietintö SiVM 4/2022 vp

Hallintoluvan asemaa voidaan pitää oikeudellisesti vakiintuneena ja verraten vahvana julkis-oikeudellisena oikeutena. Hallintoluvan saaja voi luottaa luvan pysyvyyteen, ja lupaan voidaan puuttua vain lakisääteisillä edellytyksin. palveluntuottajan kannalta on myös olennaista, että luvan peruuttaminen on mahdollista vain, jos lupaviranomaisen osoittamia puutteita ei korjata kohtuullisessa ajassa. Rekisteristä poistaminen seuraa suoraan luvan peruuttamisesta.

Nykyisin noudatettavaan ilmoitusmenettelyyn kuuluvan toteamispäätöksen oikeudelliset vaikutukset ovat lupaa tulkinnanvaraisemmat. Laki ei mahdollista toteamispäätöksen peruuttamista eikä sitä edeltäviä korjaavia toimia. Luvan peruuttamista vastaa sen sijaan palveluntuottajan poistaminen rekisteristä, joka on harkintaan perustuva hallintopäätös: palveluntuottaja voidaan poistaa rekisteristä, jos rekisteröinnin väljästi määritellyt edellytykset eivät enää täyty. Ilmoitusmenettelyssä toiminnanharjoittajan asema on kaiken kaikkiaan tulkinnanvaraisempi ja viranomaisen harkinnanvaraisista päätöksistä riippuvaisempi kuin lupamenettelyssä.

Valiokunta edellä todetun perusteella ja saatuun asiantuntijalausuntoon viitaten katsoo, että lupamenettelyn perusteet ja oikeusvaikutukset on hallituksen esityksen mukaisessa sääntelyssä määriteltä ilmoitusmenettelyä selkeämmin, minkä voidaan arvioida vahvistavan toiminnanharjoittajan aseman ennakoitavuutta. Elinkeinon harjoittamista koskevan oikeuden kannalta arvioituna molemmat menettelyt rajoittavat tätä oikeutta yhtä laajasti ja samanlaisin, hyväksyttävien perusteiden. Luvanvaraisen toiminnan valvontasääntelyssä on otettu huomioon edellä mainittuun rajoittamiseen kohdistuva oikeasuhtaisuuden vaatimus. Vastaavaa suhteellisuusnäkökulmaa ei liity ilmoitusmenettelyyn.

Valiokunta toteaa, että ehdotettu lupamenettely selkeyttää myös viranomaistoimivaltaa, kun lupaharkinta keskitetään yhdelle aluehallintoviranomaiselle. Toimipaikkojen tarkastuksista vastaavat kunnat.

Lapsen oikeuksien turvaaminen

Valiokunta korostaa, että lapsen kannalta on keskeistä, että varhaiskasvatuksen toiminta ja sen valvonta turvaavat parhaalla mahdollisella tavalla varhaiskasvatuksen lakisääteisten tavoitteiden toteutumisen. Lapsen oikeuksien kannalta on merkittävää, että varhaiskasvatuslain vastaiseen toimintaan voidaan ehdotetussa lupamenettelyssä puuttua kaksivaiheisessa menettelyssä: velvoittamalla palveluntuottaja ensin korjaamaan puutteet sekä peruuttamalla lupa kokonaan tai osittain, jos puutteita ei korjata. Luvan peruuttaminen johtaa automaattisesti rekisteristä poistamiseen.

Edellä mainittua korjaamismenettelyn mahdollisuutta ei ole nykyisessä ilmoitusmenettelyssä, joskin valvontamääräyksellä voi vastaavaa merkitystä olla. Ilmoituksen tehnyt palveluntuottaja ei myöskään voida poistaa rekisteristä sillä perusteella, että sen toiminta on olennaisesti varhaiskasvatuslain vastaista, mitä voidaan pitää varsin ongelmallisena aukkona voimassa olevassa laissa.

YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen 3 artikla edellyttää, että lapsen etu tulee huomioida ensisijaisesti kaikissa lapsia koskevissa toiminnoissa. Lapsen edun ensisijaisuuden periaatteesta säädetään myös varhaiskasvatuslain 4 §:ssä. Saadussa asiantuntijalausunnossa on tuotu esille, että

Valiokunnan mietintö SiVM 4/2022 vp

YK:n lapsen oikeuksien komitea on nostanut esiin huolen palvelujen yksityistämisen vaikutuksesta lapsen oikeuksien toteutumiselle ja painottanut yleissopimuksen määräysten noudattamista. Velvollisuus koskee sekä julkista että yksityistä toimintaa. Lapsen oikeuksien yleissopimuksen mukaisesti valtion on viime kädessä huolehdittava siitä, että palveluntuottaja — julkinen tai yksityinen — ottaa lapsen edun ensisijaisuuden huomioon.

Lapset ovat erityinen kohderyhmä, joka tarvitsee erityistä suojelua ja huolenpitoa. Lapsen kehityksen kannalta olennaiset tekijät, kuten ihmissuhteiden pysyvyys ja jatkuvuus, turvataan varhaiskasvatuslaissa (3 §:n 5 momentti). Lisäksi lapsen etua turvataan muun muassa lakisääteisellä velvollisuudella huolehtia siitä, että varhaiskasvatuksessa varmistetaan kehittävä, oppimista edistävä sekä terveellinen ja turvallinen oppimisympäristö. Edellä mainitut tekijät tulevat selvitettyksi lupaharkinnan yhteydessä.

Kuten esityksessä on todettu (s. 6), on yksityisen varhaiskasvatuksen järjestäjän ja asiakkaan välinen suhde yksityisoikeudellinen sopimussuhde, eikä kunnan tämän vuoksi ole mahdollista puuttua palveluntuottajan ja asiakkaan välille asetettaviin sopimusehtoihin, ellei kyseessä ole palvelusetelillä tuotettava palvelu.

Valiokunta painottaa, että varhaiskasvatuspalveluissa tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, että varhaiskasvatuspalvelua koskevan sopimuksen ehdot eivät ole lapsen ja perheen kannalta kohtuuttomat. On tärkeää, että esityksessä on huomioitu varhaiskasvatuspaikan vaihtamisen kuormittavuus lapsen kannalta (s. 17). Näissä tilanteissa merkityksellistä on myös se, että uuden varhaiskasvatuspaikan löytäminen lyhyellä irtisanomisajalla voi olla vaikeaa.

Lapsen oikeuksien turvaamisen kannalta on tärkeää, että jo lupahakemuksen käsittelyn yhteydessä voidaan varmistaa se, että toimipaikassa pystytään turvaamaan lapsen oikeus varhaiskasvatuslain mukaisiin tukipalveluihin. Varhaiskasvatuslain piiriin kuuluvassa yksityisessä varhaiskasvatuksessa palveluntuottajalla on ensi elokuussa voimaan tulevien säännösten mukaan velvollisuus järjestää varhaiskasvatukseen osallistuvalla lapselle hänen yksilöllisten tarpeidensa mukaista kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin tukea.

Valiokunta on aikaisemmassa mietinnössään korostanut, että lapsen tulee saada varhaiskasvatuksessa tarvitsemansa tuki tarvittaessa erityisopettajan antamana. Varhaiskasvatuslaissa (15 c §) säädetään nimenomaisesti siitä, että lapsella on hänen tuen tarpeensa sitä edellyttäessä oikeus saada varhaiskasvatuksen erityisopettajan antamaa konsultaatiota ja opetusta. Sivistysvaliokunta uudistaen aikaisemmassa mietinnössään toteamansa pitää tärkeänä, että lapset saavat tarvitsemansa tuen yhdenvertaisesti varhaiskasvatuspalvelujen järjestäjästä ja varhaiskasvatuspaikasta riippumatta ja ettei perheille aiheudu tilanteita, joissa varhaiskasvatuspaikka joudutaan vaihtamaan lapsen tuen tarpeen ilmetessä. (SiVM 14/2021 vp, s. 5—6)

Valiokunta huomauttaa, että esityksestä ei ilmene, että luvan hakijalta edellytettäisiin selvitys siitä, että sen palvelujen laatu, asianmukaisuus ja varhaiskasvatuksen tavoitteet toteutuvat myös lapselle annettavien tukipalvelujen osalta. Valiokunta pitää edellä mainitun puutteen korjaamista tarpeellisena ja ehdottaa lakiesitykseen tätä koskevaa muutosta viitaten tämän mietinnön yksityiskohtaisiin perusteluihin (44 a §).

Valiokunnan mietintö SiVM 4/2022 vp

Varhaiskasvatuksen laadun varmistaminen

Hallituksen esityksen mukaan lakimuutoksen tarkoituksena on vastata yksityisessä varhaiskasvatuksessa havaittuihin ongelmiin. Valvontaviranomaisille tehtyjen kanteluiden perusteella yksityisen varhaiskasvatuksen ongelmat liittyvät usein henkilöstön mitoittamiseen sekä suhdeluvun ja/tai ryhmäkoon ylittämiseen (HE, s. 6). Kuntien tarkastuskäytännöt vaihtelevat, mistä syystä toiminta on voitu aloittaa, vaikka sen edellytykset eivät olisi täyttyneetkään. Tämä ei kuitenkaan ole ollut laaja ja toistuva ongelma; näiltä osin hallituksen esityksessä viitataan vain yhteen tapaukseen (HE, s. 9).

Asiantuntijalausunnon mukaan nyt ehdotetulla valvonnan muutoksella ja toimivallan keskittämisellä voidaan puuttua edellä mainituista tekijöistä jälkimmäisiin, mutta henkilöstön mitoittamiseen liittyviä ongelmia uudistuksella ei voi ratkaista. Lupamenettely ei poista tarvetta jälkikäteisvalvontaan.

On tärkeää, että palveluntuottajan taloudellisten ja ammatillisten edellytysten täyttyminen selvitetään huolellisesti ennen kuin päiväkotitoiminnan aloittamiselle myönnetään lupa. Toiminnan laadun turvaamisen vuoksi myös ehdotettu säännös luvan luovuttamiskiellosta on perusteltu.

Valiokunta katsoo, että luvanvaraisuus ja siihen liittyvä toiminnan lainmukaisuuden ennakkollinen varmistaminen luovat myös perheille luottamusta siihen, että päiväkotitoiminta täyttää sille asetetut laatu- ja muut vaatimukset. Uudistus voi vahvistaa myös yksityisiin päiväkoteihin palokattavien työntekijöiden luottamusta työnantajiin ja työn pysyvyyteen.

Viranomaistehtävät ja työnjako

Asiantuntijakuulemisissa on tuotu esille, että esitetty muutos tulee lisäämään hallinnollista taakkaa. Valiokunta toteaa, että uudistus lupamenettelyn kokonaisuuden kannalta yksinkertaistaa lupahakemusten käsittelyä. Nykyisessä ilmoitusmenettelyssä sekä kunnat että aluehallintovirasto tarkistavat ilmoituksen liitteineen. Ehdotetussa menettelyssä lupahakemus tehdään suoraan lupaviranomaiselle. Lisäksi yksi lupahakemus voi koskea useampaa toimipaikkaa, kun nykyinen ilmoitusmenettely koskee erikseen kaikkia uusia rekisteröitäviä toimipaikkoja, mikä aiheuttaa päällekkäistä työtä ja siten myös turhia kustannuksia.

Valiokunta saamansa selvityksen perusteella katsoo, että ehdotettu sääntely tulee siirtymäaikana lisäämään työtä jonkin verran aluehallintovirastoissa, mutta toisaalta vähentämään sitä kunnissa. Selvityksessä esitetyn arvion mukaan lupaviranomaisen työmäärä tulee tasaantumaan jatkossa lupakäsittelyn pääpainon siirtyessä uusien lupien hakemisesta voimassa olevien lupien muuttamiseen.

Valiokunta pitää tärkeänä, että lupamenettelyyn siirtymistä varten varataan riittävä siirtymäaika, ja pitää tarpeellisena ja ehdottaa, että hallituksen esityksen voimaantulosäännöksen siirtymäaikaa pidennetään vuodella. Tämä on tärkeää mm. sen takia, että sähköisen järjestelmän käyttöönotto on viivästynyt.

Valiokunnan mietintö SiVM 4/2022 vp

Kunnan rooli yksityisen päiväkotitoiminnan lupamenettelyssä

Asiantuntijakuulemisessa on todettu ongelmalliseksi se, että kunnan rooli tulee vähenemään ehdotetun lupamenettelyn johdosta. Valiokunta pitää tärkeänä, että kunnilla on jatkossakin omat velvoitteensa yksityisten varhaiskasvatuspalvelujen toiminnassa alueellaan, ja toteaa, että hallituksen esityksellä ei näiltä osin tavoitella kunnan velvollisuuksien poistamista kokonaan.

Ehdotettuun lupamenettelyyn kuuluvat muun muassa kunnan suorittama varhaiskasvatuksen toimipaikan tarkastus ja siihen liittyvä lausuntomenettely lupaviranomaiselle. Myös toimitilojen tarkastuksen edellyttämä viranomaisyhteistyö toteutetaan kunnassa, mikä on perusteltua, koska esimerkiksi rakennusvalvonta ja kaavoitus ovat kunnan toimialaan kuuluvia toimintoja. Kunnalla on myös jatkossa velvollisuus neuvoa ja ohjata palveluntuottajia luvan hakemisessa. Valiokunta korostaa kunnan ja yksityisen palveluntuottajan välisen hyvin toimivan vuorovaikutuksen luomista jo uudistusta toimeenpantaessa.

Lupamaksu

Asiantuntijakuulemisessa on tuotu esille huoli siitä, että lupamaksun maksaminen voi aiheuttaa vaikeuksia erityisesti pienille yhdistysperustaisille toimijoille. Maksun suuruus määrätään valtion maksuperustelain (150/1992, 6 §) nojalla. Julkisoikeudellisesta suoritteesta valtiolle perittävän maksun suuruuden tulee vastata suoritteen tuottamisesta valtiolle aiheutuvien kokonaiskustannusten määrää (omakustannusarvo). Maksu voidaan kuitenkin määrätä perittäväksi yleisesti suoritteen omakustannusarvoa alempana tai jättää kokonaan perimättä, jos se esimerkiksi sosiaaliin tarkoituksiin tai koulutustoimintaan liittyvistä tai näihin verrattavista syistä on perusteltua. Erityisestä syystä maksu voidaan myös määrätä tietyltä ryhmältä perittäväksi suoritteen omakustannusarvoa alempana tai jättää kokonaan perimättä.

Vaikka valtion maksuperustelaissa ei ole nimenomaista säännöstä julkisoikeudellisesta suoritteesta perittävän maksun porrastamisesta, saadun asiantuntijalausunnon mukaan voidaan porrastamisen katsoa olevan mahdollista etenkin silloin, kun siihen on olemassa hyväksyttävä peruste. Maksun porrastaminen saattaa tulla kysymykseen esimerkiksi haettavan luvan toiminnan laajuuden perusteella tai tilanteissa, joissa luvan hakijoina on sekä voittoa tavoittelevia että voittoa tavoittelemattomia yrityksiä tai muita yhteisöjä. Jos porrastamista pohditaan voittoa tavoittelevien tai tavoittelemattomien toimijoiden perusteella, tarkastelua on tarpeen laajentaa ja arvioida myös valtiontukioikeudellisesta näkökulmasta. Valiokunta pitää tärkeänä, että lupamaksujen suuruutta määrättäessä tavoitellaan maksujen porrastamista niin, että maksut pysyvät luvan hakijalle kohtuullisina.

Lopuksi

Asiantuntijalausunnoissa on kiinnitetty huomiota siihen, että varhaiskasvatusta koskevassa lainsäädännössä on edelleen elementtejä sosiaalihuollon lainsäädännöstä huolimatta siitä, että varhaiskasvatuksen hallinnonala on siirretty opetustoimen lainsäädännön piiriin. Samoin esille on tuotu se, että voimassa oleva varhaiskasvatuslaki on säädetty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (PeVL 17/2018 vp), mutta valiokunnan lausunnossa ei otettu kantaa yksityisten palveluntuottajien ilmoitusmenettelyyn tai rekisteröimiseen. Ennen varhaiskasvatuslakia yksityisen

Valiokunnan mietintö SiVM 4/2022 vp

varhaiskasvatuksen (eli päivähoidon) valvontaan sovellettiin lakia yksityisistä sosiaalipalveluista (922/2011) ja tätä ennen lakia yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta (603/1996), mutta kumpakaan lakia ei ollut säädetty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella.

Varhaiskasvatuslain voimaantulon jälkeen varhaiskasvatukseen ei ole sovellettu sosiaalihuollon lainsäädäntöä (HE 40/2018 vp, s. 135). Varhaiskasvatuslain myötä varhaiskasvatuksen yleinen suunnittelu, ohjaus ja seuranta kuuluvat opetus- ja kulttuuriministeriölle. Alueellinen suunnittelu, ohjaus ja valvonta kuuluvat osaltaan aluehallintovirastoille, joiden toimintaa ohjaa Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira). Lisäksi Opetushallituksen tehtävänä on huolehtia varhaiskasvatukseen liittyvistä asiantuntijaviraston tehtävistä. Varhaiskasvatuslaissa korostuvat koulutukselliset ja pedagogiset näkökohdat muun muassa lapsen oppimisen edellytysten ja elinikäisen oppimisen edistämiseksi ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamiseksi.

Keskustelua varhaiskasvatuksen asemasta osana suomalaista koulutusjärjestelmää ja lasten sivistyksellisiä oikeuksia on hyvä jatkaa edelleen. Valiokunta pitää tarpeellisena tarkastella varhaiskasvatuksen lainsäädännön kokonaisuutta sekä arvioida sen toimivuutta osana koulutuksen lainsäädäntöä ja sen systematiikkaa.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

44 a §. Luvan hakeminen. Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan päiväkotitoiminnan harjoittamista koskevaan lupahakemukseen tulee sisällyttää omavalvontasuunnitelma. Kyseinen suunnitelma on luvan saamisen jälkeen tarpeen mukaan uudistettava asiakirja, ja sen ajantasaisuus tulee varmistaa toimipaikassa vähintään vuosittain. Omavalvontasuunnitelman vuosittaisesta tarkastamisesta säädetään Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston Valviran määräyksessä yksityisten varhaiskasvatuspalvelujen toimipaikkakohtaisen omavalvontasuunnitelman sisällöstä, laatisemisesta ja seurannasta (V/10995/2020, 5 luku s. 10). Omavalvontasuunnitelma on pyynnöstä luovutettava valvontaviranomaiselle, joka on ensisijaisesti toimipaikan sijaintikunta.

Valiokunta edellä todetuin perustein ehdottaa, että 1 momentin 10 kohdan mukainen vaatimus omavalvontasuunnitelman sisällyttämisestä lupahakemukseen poistetaan ja pykälän 3 momenttiin lisätään säännös, jonka mukaan luvanhakijan tulee esittää toimipaikkakohtainen omavalvontasuunnitelma kunnan monijäseniselle toimielimelle, jonka puolestaan tulee kirjata lupaviranomaiselle toimitettavaan lausuntoon tieto suunnitelman esittämisestä.

Asiantuntijakuulemisessa on tuotu esille tarve lisätä pykälään vaatimus siitä, että päiväkotitoiminnan harjoittamista koskevaan lupahakemukseen sisällytetään selvitys siitä, että lupahakemusta koskevassa toimipaikassa pystytään turvaamaan lapsen oikeus varhaiskasvatuksessa annettavaan tukeen varhaiskasvatuslain 3 a luvussa säädetyn mukaisesti. Valiokunta pitää edellä mainittua lisäystarvetta perusteltuna ja ehdottaa, että asiaa koskeva säännös lisätään pykälän 1 momenttiin. Tämän säännöksen valiokunta ehdottaa sijoitettavaksi momentin 10 kohtaan siitä poistettavaksi ehdotetun säännöksen tilalle.

Ehdotetun pykälän 1 momentin 11 kohdan mukaan lupahakemukseen tulee sisällyttää lasten kanssa työskentelevän muuhun kuin työsopimussuhteiseen henkilöstöön kuuluvan henkilön osal-

Valiokunnan mietintö SiVM 4/2022 vp

ta lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain (504/2002) 4 §:n 2 momentissa säädetty ote rikosrekisteristä (rikostaustaote). Kyseinen asiakirja on ainoastaan esitettävä asiakirja, joten valiokunta ehdottaa säännöksen muuttamista siten, että siitä poistetaan 11 kohdassa oleva vaatimus sisällyttää mainittu rikostaustaote lupahakemukseen. Sen sijaan pykälän 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan palveluntuottajan on esitettävä rikostaustaote kunnan monijäseniselle toimielimelle. Kunnan monijäsenisen toimielimen tulee kirjata lupaviranomaiselle toimitettavaan lausuntoon tieto rikostaustaotteen esittämisestä.

Valiokunnan ehdotus kohdan 11 poistamisesta aiheuttaa tarpeen siirtää kohta 12 kohdaksi 11.

Edellä todetut momentin kohtien muutosehdotukset aiheuttavat tarpeen tarkistaa lakiesityksen 46 §:n 2 momentin viittaussäännöksiä, joita käsitellään edellä mainitun säännöksen yksityiskohteisissa perusteluissa.

Valiokunta toteaa, että pykälän 3 momentista ei ilmene säännöksen perusteluissa todettu edellytys, että lupahakemuksen kohteena olevan toimipaikan tarkastus on luvan hakemisen edellytys lupaa haettaessa tai sitä muutettaessa ja että aloite tarkastuksen suorittamiseen tulee lupaviranomaiselta. Valiokunta ehdottaa, että pykälän 3 momenttia täydennetään niin, että siitä nimenomaisesti ilmenee paitsi lupaviranomaisen velvollisuus pyytää toimielimeltä tarkastusta myös toimielimen velvollisuus suorittaa tarkastus. Pykälää on tarpeen täsmentää myös siten, että lupaviranomaisen tulee lupahakemuksen saatuaan pyytää kunnan monijäsenistä toimielintä suorittamaan tarkastus varhaiskasvatuksen toimipaikassa ja että kunnan monijäsenisen toimielimen tulee suorittaa tarkastus välittömästi pyynnön saatuaan.

Saadun selvityksen perusteella valiokunta ehdottaa, että pykälän 3 momenttia täsmennetään siten, että momentissa voimassa olevan säännöksen (44 §:n 3 momentti) mukaisesti todetaan ne viranomais tahot, joilta kunnan monijäseninen toimielin voi tarvittaessa pyytää lausuntoa lupahakemuksesta annettavaa lausuntoa varten.

44 b §. Luvan myöntäminen. Valiokunta ehdottaa, että ehdotettu pykälän 2 momentti poistetaan, koska se on ristiriidassa muiden lakiin ehdotettujen kohtien kanssa. Päiväkodin johtajasta ei lakiesityksen 44 §:n mukaan päätetä luvassa, joten luvan myöntäminen vain määräajaksi päiväkodin johtajan määräaikaistuuteen vedoten tai luvan muuttaminen päiväkodin johtajan vaihtuessa ei ole mahdollista.

44 d §. Luvan peruuttaminen. Valiokunta ehdottaa pykälää täsmennettäväksi siten, että sen 2 momenttiin lisätään tarkennus siitä, että lupaviranomainen voi asettaa puutteiden korjaamiselle kohtuullisen määräajan.

44 e §. Ilmoitus yksityisen perhepäivähoidon harjoittamisesta. Valiokunta ehdottaa, että 2 momentissa oleva viittaus 44 a §:n 1 momentin 6—12 kohtiin muutetaan viittaukseksi 6—11 kohtiin, jotta se vastaa 44 a §:ään ehdotettua muutosta.

Valiokunta ehdottaa 3 momenttia täsmennettäväksi siten, että siitä ilmenee selkeästi viranomais tahot, joilta lausuntoa voidaan tarvittaessa pyytää. Valiokunta pitää tarpeellisena, että perhepäivähoidon palveluntuottajalle säädetään yksityisiä päiväkotitoimijoita vastaavasti (44 a §) velvol-

Valiokunnan mietintö SiVM 4/2022 vp

lisuus esittää kunnan monijäseniselle toimielimelle omavalvontasuunnitelma sekä lasten kanssa työskentelevän muuhun kuin työsopimussuhteiseen henkilöstöön kuuluvan henkilön osalta lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 4 §:n 2 momentissa säädetty ote rikosrekisteristä (rikostaustaote).

Valiokunta ehdottaa, että 5 momenttiin lisätään sana ”monijäseniselle” säännöstekstin tarkentamiseksi ja yhdenmukaistamiseksi vastaamaan säädöksessä käytettyä ilmaisua kunnan monijäsenistä toimielimistä.

45 §. Päiväkodin johtajan ja perhepäivähoidon vastuuhenkilön nimeäminen. Valiokunta ehdottaa, että pykälän 2 momenttiin lisätään sana ”monijäseniselle” säännöstekstin tarkentamiseksi ja yhdenmukaistamiseksi vastaamaan säädöksessä käytettyä ilmaisua kunnan monijäsenistä toimielimistä.

46 §. Tietojen tallettaminen rekisteriin. Valiokunta ehdottaa pykälän 1 momenttia täsmennettäväksi siten, että siinä veloitetaan poistamaan rekisteristä palveluntuottajaa koskevat tiedot vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, kun palveluntuottaja ilmoittaa toiminnan lopettamisesta tai päiväkotitoiminnan harjoittamista koskeva lupa peruutetaan 44 d §:ssä tarkoitetussa tilanteessa. Saadun selvityksen perusteella edellä mainittuja tietoja ei niiden käyttötarkoitus huomioon ottaen tule säilyttää rekisterissä tätä kauemmin. Se, että palveluntuottajan lupa on peruutettu, ei ole itsenäinen este uuden luvan hakemiselle.

Valiokunta ehdottaa, että pykälän 2 momenttia tarkennetaan rekisteriin talletettavien tietojen osalta. Edellä 44 a §:n 1 momentin säännöskohtia koskevat muutosehdotukset aiheuttavat tarpeen muuttaa pykälän viittaussäännöstä siten, että se kattaa kaikki 44 a §:n 1 momentin kohdat. Siten rekisteriin talletetaan kaikki 44 a §:n 1 momentissa luetellut tiedot.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi myös tieto luvan peruuttamisesta 44 d §:n mukaisesti, koska palveluntuottajaa koskevat tiedot tulee poistaa rekisteristä vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä lukien, kun palveluntuottaja ilmoittaa toiminnan lopettamisesta tai päiväkotitoiminnan harjoittamista koskeva lupa peruutetaan 44 d §:ssä tarkoitetussa tilanteessa.

Pykälän 3 momentista ehdotetaan poistettavaksi erillinen henkilötietoja koskeva lause, sillä henkilötiedot tulee poistaa rekisteristä samanaikaisesti palveluntuottajan tietojen kanssa.

58 §. Määräyksen antaminen. Ehdotuksen mukaan valvontaviranomainen voi antaa määräyksen puutteiden korjaamisesta tai epäkohtien poistamisesta, jos yksityinen palveluntuottaja ei ole täyttänyt ilmoitusvelvollisuuttaan tai hakenut lupaa päiväkotitoiminnan harjoittamiselle. Saadun selvityksen mukaan säännösehdotus näiltä osin ei vastaa muuta ehdotettua sääntelyä. Ehdotetun 44 §:n mukaan varhaiskasvatusta järjestävällä tai tuottavalla yksityisellä palveluntuottajalla on ennen toiminnan aloittamista oltava lupa harjoittaa päiväkotitoimintaa. Ehdotetun 44 c §:n mukaan muutosta ei saa toteuttaa ennen kuin lupaviranomainen on hyväksynyt hakemuksen luvan muuttamiseksi. Kun lisäksi otetaan huomioon ehdotetun 49 §:n sääntely varhaiskasvatusrikkomuksesta, ei ole tarkoituksenmukaista, että laissa kuitenkin tosiasiaa mahdollistettaisiin toiminnan aloittaminen ilman lupaa ja puutteen korjaaminen vasta jälkikäteen.

Valiokunnan mietintö SiVM 4/2022 vp

Hallituksen esityksen perusteluissa (s. 28) todetuina tavoin luvan hakemisen laiminlyönnin tulee johtaa pykälässä tarkoitettuun määräykseen kyseisen toimipaikan sulkemisesta, minkä tulee ilmetä selvästi pykälän sanamuodosta. Nyt pykälässä mahdollistetaan toiminnan välitön keskeyttäminen ainoastaan, jos asiakasturvallisuus sitä edellyttää. Yksistään luvan puuttuminen ei kuitenkaan välttämättä sellaisenaan tarkoita, että tämä edellytys täyttyy.

Valiokunta ehdottaa pykälää muutettavaksi siten, että siitä ilmenee se, että varhaiskasvatuksen toimipaikka tulee määrätä suljettavaksi silloin, jos palveluntuottaja ei ole täyttänyt ilmoitusvelvollisuuttaan tai palveluntuottajalle ei ole myönnetty lupaa päiväkotitoiminnan harjoittamiselle. Tällaisessa tilanteessa yksin luvan puuttuminen tai se, että ilmoitusta ei ole tehty, on riittävä peruste toimipaikan sulkemiselle, vaikka asiakasturvallisuuden ei katsottaisi olevan vaarassa.

59 §. Valvontaviranomaisten välinen yhteistyö. Valiokunta saamaansa selvitykseen viitaten ehdottaa, että voimassa olevaa valvontaviranomaisten yhteistyötä koskevaa 59 §:ää muutetaan siten, että siitä ilmenee, minkä tahon aloitteesta ja millä menettelyillä päiväkotitoiminnan harjoittamista koskevan luvan peruuttamisprosessi käynnistyy. Pykälässä on siten tarpeen säätää valvontaviranomaisten välisen yhteistyön lisäksi myös valvontaviranomaisen ja lupaviranomaisen yhteistyöstä. Ehdotettu muutos aiheuttaa tarpeen muuttaa pykälän otsikkoa siten, että siitä ilmenee myös sana lupaviranomainen.

Päiväkotitoiminnan järjestämistä koskevan luvan peruuttamisesta säädetään 44 d §:ssä. Säädösehdoituksesta ei selkeästi ilmene valvontaviranomaisen velvollisuus ilmoittaa lupaviranomaiselle siitä, etteivät varhaiskasvatuslaissa säädetyt valvontatoimenpiteet ole olleet riittäviä. Tämä tieto on lupaviranomaiselle merkityksellinen luvan peruuttamisen edellytysten selvittämisen aloittamiseksi. Esimerkiksi kunnalla saattaa olla tiedossaan seikkoja, jotka on hyvä saada myös lupaviranomaisen tietoon palveluntuottajan toimintaedellytysten arvioimiseksi.

Valiokunta edellä todetun perusteella ehdottaa, että pykälään lisätään uusi 4 momentti, jonka mukaan valvontaviranomaisen tulee ilmoittaa lupaviranomaiselle saatuaan tiedon siitä, että palveluntuottajan toiminnassa on luvan peruuttamisen edellytyksenä olevia puutteita, ja että momenttiin sisällytetään säännös lupaviranomaisen mahdollisuudesta pyytää lausuntoa kunnan viranomaiselta osana luvan peruuttamisharkintaa.

Muutosehdotukset voimassa olevaan 59 §:ään aiheuttavat tarpeen muuttaa säädösesityksen johtolauseita. Valiokunta ehdottaa johtolauseen muuttamista siten, että siihen sisällytetään ehdotetut pykälämuutokset näiltä osin.

Voimaantulosäännös. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on tuotu esille, että ehdotettua siirtymäaikaa (31.12.2025) on tarpeen jatkaa, jotta palveluntuottajille jää riittävä aika siirtyä lupamenettelyn piiriin ja jotta lupaviranomaisen työmäärää saadaan tasattua lupamenettelyn siirtymävaiheessa. Saatua selvitykseen viitaten valiokunta ehdottaa siirtymäajasta säädettäväksi siten, että yksityisten palvelujen antajien rekisteriin tämän lain voimaan tullessa merkitty palveluntuottaja saa edellä mainitun rekisterimerkinnän perusteella järjestää tai tuottaa päiväkotitoimintaa 31.12.2026 asti.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Sivistysvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 224/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

varhaiskasvatuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan varhaiskasvatuslain (540/2018) 46 §:n 4 momentti,
muutetaan 43 ja 44 §, 45 §:n otsikko ja 2 momentti, 46 §:n 1 momentti, 2 momentin 1 ja 4 kohta sekä 3 momentti, 49 §, 51 §:n 2 momentti, 58 §:n 1 momentti, 59 §:n otsikko ja 1 momentti, 63 §:n otsikko ja 1 momentti, sekä
lisätään lakiin uusi 43 a § ja 44 a—44 e §, 45 §:ään uusi 3 momentti sekä 59 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

43 §

Yksityinen varhaiskasvatus

Yksityisellä varhaiskasvatuksella tarkoitetaan varhaiskasvatusta, jonka yksityinen henkilö, yhteisö tai säätiö taikka julkisyhteisön perustama liikeyritys tuottaa korvausta vastaan liike- tai ammattitoimintaa harjoittamalla. Yksityinen palveluntuottaja vastaa siitä, että sopimuksen tai hallintopäätöksen perusteella asiakkaalle järjestettävä palvelukokonaisuus täyttää sille asetetut vaatimukset.

43 a §

Yksityisen varhaiskasvatuksen harjoittamisen yleiset edellytykset

Palveluntuottajan tulee täyttää koko toiminnan ajan seuraavat yleiset edellytykset:

- 1) palveluntuottaja ei ole konkurssissa ja, jos hän on yksityinen henkilö, hän on täyttänyt 18 vuotta eikä hänen toimintakelpoisuuttaan ole rajoitettu eikä hän ole liiketoimintakiellossa;
- 2) palveluntuottaja ei ole käyttänyt määräämisvaltaa yhteisössä, joka on viimeksi kuluneiden kolmen vuoden aikana asetettu konkurssiin;
- 3) palveluntuottajalla ei ole ulosotossa verovelkoja tai muita julkisia velkoja, velkoja, jotka on palautettu ulosotosta varattomuustodistuksin eikä muita sellaisia veroihin tai lakisääteisiin eläke-, tapaturma- tai työttömyysvakuutusmaksuihin liittyvien velvollisuuksien laiminlyöntejä tai ulos-

Valiokunnan mietintö SiVM 4/2022 vp

otossa muita hänen maksukykyensä nähden vähäistä suurempia velkoja, jotka vaarantavat palveluntuottajan luotettavuuden;

4) palveluntuottajan aikaisemmassa toiminnassa ei ole todettu vakavia puutteita asiakasturvallisuudessa tai, jos tällaisia puutteita on ollut, valvontaviranomaisen aikaisemmat huomautukset ja määräykset ovat johtaneet toiminnassa esiintyneiden puutteiden korjaamiseen ja epäkohtien poistamiseen.

Jos 1 momentin 1 ja 3 kohdassa tarkoitetuissa seikoissa tapahtuu muutoksia, on muutoksista ilmoitettava viipymättä kirjallisesti päiväkotitoiminnan osalta lupaviranomaiselle ja perhepäivähoidon osalta kunnan monijäseniselle toimielimelle siinä kunnassa, jossa palveluja tuotetaan.

Mitä 43 §:ssä ja 1 momentissa säädetään palveluntuottajasta, koskee myös sitä, joka omistuksen, sopimuksen tai muun järjestelyn perusteella käyttää määräämisvaltaa palveluntuottajan puolesta. Jos lupa on myönnetty oikeushenkilölle ja oikeushenkilön omistukseen, sopimukseen tai muuhun järjestelyyn perustuva määräysvalta siirtyy, luvanhaltijan on ilmoitettava siitä lupaviranomaiselle kahden viikon kuluessa määräysvallan siirtymisestä.

44 §

Lupa harjoittaa yksityistä päiväkotitoimintaa

Varhaiskasvatusta järjestävällä tai tuottavalla yksityisellä palveluntuottajalla on ennen toiminnan aloittamista oltava lupa harjoittaa päiväkotitoimintaa. Luvan myöntää hakemuksesta aluehallintovirasto.

Luvassa päätetään:

- 1) niistä kunnista, joiden alueella päiväkotitoimintaa harjoitetaan;
- 2) toimipaikoista, joissa päiväkotitoimintaa harjoitetaan;
- 3) varhaiskasvatuspaikkojen lukumäärästä kussakin toimipaikassa;
- 4) varhaiskasvatuksen järjestämisestä 13 §:n mukaisesti.

Tämän lain mukaista lupaa ja siihen sisältyviä oikeuksia ei saa myydä eikä muutoin luovuttaa kokonaan tai osittain toiselle.

44 a §

Luvan hakeminen

Päiväkotitoiminnan harjoittamista koskevan lupahakemuksen on sisällettävä:

- 1) palveluntuottajan nimi, henkilötunnus tai yritys- ja yhteisötunnus, yhteystiedot sekä yrityksen toimitusjohtajan tai muun liiketoiminnasta vastaavan henkilön nimi ja yhteystiedot;
- 2) niiden toimipaikkojen nimet ja yhteystiedot, joissa toiminta on tarkoitus aloittaa;
- 3) palvelujen toimintamuoto ja tuottamistapa sekä niiden suunniteltu laajuus kussakin toimipaikassa;
- 4) varhaiskasvatuspaikkojen lukumäärä kussakin toimipaikassa;
- 5) päiväkodin toiminnasta vastaavan johtajan nimi, henkilötunnus, yhteystiedot, koulutus, työkokemus ja tehtävä toimipaikassa;
- 6) toimipaikan henkilöstön määrä ja tehtävä toimipaikassa;
- 7) tieto rekisteröitymisestä ennakkoperintälaissa (1118/1996) tarkoitettuun työnantajarekisteriin;

Valiokunnan mietintö SiVM 4/2022 vp

- 8) toiminnan suunniteltu aloittamispäivä;
9) asiakasasiakirjojen säilyttämispaikka, selvitys asiakasrekisterinpidon keskeisistä periaatteista ja rekisterinpidosta vastaava henkilö ja tietosuojavastaava;

~~10) 48 §:ssä tarkoitettu omavalvontasuunnitelma;~~

~~11) lasten kanssa työskentelevän muuhun kuin työsopimussuhteiseen henkilöstöön kuuluvan henkilön osalta lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain (504/2002) 4 §:n 2 momentissa säädetty ote rikosrekisteristä;~~

10) selvitys siitä, että toimipaikassa pystytään turvaamaan lapsen oikeus varhaiskasvatuksessa annettavaan tukeen tämän lain 3 a luvussa säädetyn mukaisesti;

11) palvelujen laadun, turvallisuuden ja asianmukaisuuden ja muiden varhaiskasvatuksen tavoitteiden toteuttamisen arvioimiseksi tarvittavat muut tiedot;

Kunnan monijäsenen toimielimen tai sen määräämän viranhaltijan on annettava palveluntuottajalle ohjausta ja neuvontaa luvan hakemista varten.

Lupaviranomaisen tulee lupahakemuksen saatuaan pyytää kunnan monijäsenistä toimielintä suorittamaan tarkastus varhaiskasvatuksen toimipaikassa sen varmistamiseksi, että toimintaympäristö on soveltuva suunnitellulle varhaiskasvatuksen järjestämiselle ja vastaa laissa säädettyjä vaatimuksia. Tarkastuksen suorittamista varten toimielimen tulee saada lupaviranomaiselta kopio palveluntuottajan lupahakemuksesta. Kunnan monijäsenen toimielimen tulee välittömästi pyynnön saatuaan suorittaa tarkastus varhaiskasvatuksen toimipaikassa. Tarkastuksen yhteydessä lupanhakijan tulee esittää kunnan monijäsenille toimielimelle toimipaikkaa koskeva 48 §:ssä tarkoitettu omavalvontasuunnitelma sekä lasten kanssa työskentelevän muuhun kuin työsopimussuhteiseen henkilöstöön kuuluvan henkilön osalta lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain (504/2002) 4 §:n 2 momentissa säädetty ote rikosrekisteristä (rikostaustaote). Kunnan monijäseninen toimielin voi tarvittaessa pyytää lausuntoa pelastus-, rakennusvalvonta- ja terveydensuojeluviranomaisilta. Lausunnot saatuaan kunnan monijäsenen toimielimen tulee viipymättä koostaa lupaviranomaiselle lausunto suorittamastaan tarkastuksesta ja muilta viranomaisilta saamistaan lausunnoista. Kunnan monijäsenen toimielimen tulee kirjata lausuntoon tieto omavalvontasuunnitelman ja rikostaustaotteen esittämisestä. Kunnan monijäsenen toimielimen tulee liittää saamansa viranomaislausunnot lausuntonsa liitteeksi. Muilta osin tarkastuksessa noudatetaan, mitä hallintolain (434/2003) 39 §:ssä säädetään.

Lupahakemuksen tekemisestä, sisällöstä ja hakemukseen liitettävistä asiakirjoista voidaan antaa tarkempia säännöksiä opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella.

44 b §

Luvan myöntäminen

Lupa harjoittaa yksityistä päiväkotitoimintaa myönnetään toistaiseksi voimassa olevana, jos palveluntuottaja ja sen toimipaikat täyttävät tässä laissa säädetyt edellytykset päiväkotitoiminnan harjoittamiselle.

~~Edellä 1 momentissa säädetystä poiketen palveluntuottajan lupa voidaan myöntää kokonaan tai osittain määräaikaisena enintään vuodeksi, jos palveluntuottajan yhdessä tai useammassa toimipaikassa poiketaan tilapäisesti 33 §:n nojalla päiväkodin johtajan kelpoisuusvaatimuksesta.~~

Valiokunnan mietintö SiVM 4/2022 vp

44 c §

Luvan muuttaminen tai toiminnan lopettaminen

Luvanhaltijan on haettava luvan muuttamista, jos 44 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa seikoissa tapahtuu muutoksia taikka jos luvanhaltija muuttaa toimintansa luonnetta tai laajuutta muutoin olennaisesti siten, että myönnetty lupa ei enää kata muuttunutta toimintaa.

Luvan muuttamista koskevan hakemuksen tulee sisältää 44 a §:n 1 momentissa säädetty tiedot niiltä osin kuin ne ovat tarpeen muutoshakemuksen ratkaisemiseksi. Uuden toimipaikan tarkastamiseen sovelletaan, mitä lupahakemukseen liittyvästä toimipaikan tarkastuksesta 44 a §:n 3 momentissa säädetään. Muutosta ei saa toteuttaa ennen kuin lupaviranomainen on hyväksynyt hakemuksen luvan muuttamiseksi.

Palveluntuottajan on viipymättä tehtävä kirjallinen ilmoitus toiminnan lopettamisesta lupaviranomaiselle. Lupaviranomaisen on saatettava toiminnan lopettamista koskeva ilmoitus tiedoksi kunnan monijäseniselle toimielimelle tai sen määräämälle viranhaltijalle siinä kunnassa, jossa päiväkotitoiminta sijaitsee.

44 d §

Luvan peruuttaminen

Lupaviranomainen voi palveluntuottajaa kuultuaan peruuttaa luvan kokonaan tai osittain, jos:

- 1) palveluntuottaja ei täytä 43 a §:n 1 momentissa säädettyjä toiminnan harjoittamisen yleisiä edellytyksiä;

- 2) varhaiskasvatusta järjestetään muutoin olennaisesti vastoin tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä.

Lupaviranomaisen tulee ennen luvan peruuttamista varata palveluntuottajalle mahdollisuus 1 momentissa tarkoitettujen puutteiden korjaamiseen **lupaviranomaisen asettamassa kohtuullisessa määräajassa**.

Edellä 1 momentissa säädetyn lisäksi lupaviranomainen voi peruuttaa palveluntuottajan luvan, jos päiväkotitoimintaa ei ole harjoitettu kahteen vuoteen eikä palveluntuottaja ole 44 c §:n 3 momentin mukaisesti ilmoittanut toiminnan lopettamisesta.

Lupaviranomaisen on saatettava luvan peruuttamista koskeva päätös tiedoksi kunnan monijäseniselle toimielimelle tai sen määräämälle viranhaltijalle siinä kunnassa, jossa päiväkotitoiminta sijaitsee.

44 e §

Ilmoitus yksityisen perhepäivähoidon harjoittamisesta

Perhepäivähoitoa järjestävän tai tuottavan yksityisen palveluntuottajan on ennen toiminnan aloittamista tai sen olennaista muuttamista tehtävä kirjallinen ilmoitus varhaiskasvatuksesta vastaavalle kunnan monijäseniselle toimielimelle siinä kunnassa, jossa palveluja tuotetaan.

Ilmoituksen on sisällettävä toiminnasta vastaavan henkilön nimi, henkilötunnus, yhteystiedot, koulutus, työkokemus ja tehtävä toimipaikassa sekä 44 a §:n 1 momentin 1—4 kohdassa ja **6—11**

Valiokunnan mietintö SiVM 4/2022 vp

kohdassa tarkoitetut tiedot. Ilmoitusten tekemisestä, sisällöstä ja ilmoitukseen liitettävistä asiakirjoista voidaan antaa tarkempia säännöksiä opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella.

Kunnan monijäsenisen toimielimen tulee 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen saatuaan yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa välittömästi suorittaa tarkastus varhaiskasvatuksen toimipaikassa sen varmistamiseksi, että toimintaympäristö on soveltuva suunnitellulle varhaiskasvatuksen järjestämiselle ja vastaa laissa säädettyjä vaatimuksia. Kunnan monijäseninen toimielin voi tarvittaessa pyytää lausuntoa pelastus-, rakennusvalvonta- ja terveydensuojeluviranomaisilta. Tarkastuksen yhteydessä palveluntuottajan tulee esittää kunnan monijäseniselle toimielimelle toimipaikkaa koskeva 48 §:ssä tarkoitettu omavalvontasuunnitelma sekä lasten kanssa työskentelevän muuhun kuin työsopimussuhteeseen henkilöstöön kuuluvan henkilön osalta lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain (504/2002) 4 §:n 2 momentissa säädetty ote rikosrekisteristä (rikostaustaote). Toiminta voidaan aloittaa tai olennaiset muutokset toiminnassa toteuttaa, kun kunnan monijäseninen toimielin on todennut vaatimusten täytymisen. Pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävät tilat voidaan kuitenkin tarkastaa vain, jos se on välttämätöntä turvallisen ja varhaiskasvatukseen soveltuvan toimintaympäristön varmistamiseksi eikä tästä voida riittävällä tavalla varmistua ilmoituksen perusteella. Muilta osin tarkastuksessa noudatetaan, mitä hallintolain 39 §:ssä säädetään.

Kunnan monijäsenisen toimielimen on pidettävä luetteloa yksityisen perhepäivähoidon harjoittajista.

Palveluntuottajan on viipymättä tehtävä kirjallinen ilmoitus toiminnan lopettamisesta 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen vastaanottaneelle kunnan monijäseniselle toimielimelle.

45 §

Päiväkodin johtajan ja perhepäivähoidon vastuuhenkilön nimeäminen

Yksityisen palveluntuottajan on viipymättä tehtävä kirjallinen ilmoitus päiväkodin johtajan vaihtumisesta ja päiväkodin johtajan yhteystietojen muutoksesta 44 §:ssä tarkoitetun luvan myöntäneelle aluehallintovirastolle. Yksityisen palveluntuottajan on viipymättä tehtävä kirjallinen ilmoitus perhepäivähoidon vastuuhenkilön vaihtumisesta ja vastuuhenkilön yhteystietojen muutoksesta 44 e §:ssä tarkoitetun ilmoituksen vastaanottaneelle kunnan monijäseniselle toimielimelle.

Ilmoituksen tulee sisältää päiväkodin johtajan tai perhepäivähoidon vastuuhenkilön nimi, henkilötunnus, yhteystiedot, koulutus, työkokemus ja tehtävä toimipaikassa. Lupaviranomainen tekee päätöksen päiväkodin johtajan vaihtumisesta.

46 §

Tietojen tallettaminen rekisteriin

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto ja aluehallintovirastot pitävät valtakunnallista tietojärjestelmää (*yksityisten palvelujen antajien rekisteri*) 44 §:ssä tarkoitettujen lupa-asioiden käsittelyä sekä yksityisen päiväkotitoiminnan valvontaa ja tilastointia varten. Lupaviranomainen rekisteröi palveluntuottajan ja sen toimipaikat, jos se myöntää päiväkotitoiminnalle luvan. Palveluntuottajaa koskevat tiedot tulee poistaa rekisteristä vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päät-

Valiokunnan mietintö SiVM 4/2022 vp

tymisestä lukien, kun palveluntuottaja ilmoittaa toiminnan lopettamisesta tai päiväkotitoiminnan harjoittamista koskeva lupa peruutetaan 44 d §:ssä tarkoitettussa tilanteessa.

Rekisteriin talletetaan päiväkotien osalta:

1) edellä 44 a §:n 1 momentissa, 44 c §:n 3 momentissa, 44 d §:ssä ja 45 §:n 2 momentissa tarkoitettut tiedot;

4) muut lupa-asoiden käsittelyä ja tilastointia varten tarpeelliset tiedot, jotka eivät sisällä luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuojasetus) 9 artiklassa tarkoitettuja tietoja;

Lupaviranomainen vastaa rekisteriin tallettamistaan tiedoista ja niiden luovuttamisen lainmukaisuudesta. Valvontaviranomainen saa käyttää rekisterin tietoja tehtäviensä edellyttämässä laajuudessa. ~~Henkilöitä koskevat tiedot poistetaan rekisteristä vuoden kuluttua tässä laissa tarkoitettua toiminnan lopettamisesta.~~

49 §

Varhaiskasvatusrikkomus

Yksityistä varhaiskasvatusta järjestävä tai tuottava, joka tahallaan laiminlyö 44 §:ssä tarkoitettua luvan hakemisen tai 44 e §:ssä tarkoitettua ilmoituksen tekemisen, järjestää tai tuottaa varhaiskasvatusta, vaikka on saanut lupahakemukseen kielteisen päätöksen tai vaikka lupa on 44 d §:n nojalla peruutettu, taikka järjestää tai tuottaa varhaiskasvatusta tai esiopetusta vastoin 58 §:ssä tarkoitettua määräystä tai kieltoa, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *varhaiskasvatusrikkomuksesta* sakkoon. Ennen syytteen nostamista syyttäjän on varattava kunnan monijäseniselle toimielimelle tilaisuus antaa lausuntonsa.

51 §

Valtion ohjausjärjestelmä

Varhaiskasvatuksen alueellinen suunnittelu, ohjaus ja valvonta sekä valtakunnallisen lupaviranomaisen tehtävät kuuluvat aluehallintovirastolle.

58 §

Määräyksen antaminen

Jos varhaiskasvatuksen järjestämisessä tai toteuttamisessa havaitaan asiakasturvallisuutta vaarantavia puutteita tai muita epäkohtia taikka toiminta on muutoin tämän lain vastaista ~~taikka jos yksityinen palveluntuottaja ei ole täyttänyt ilmoitusvelvollisuuttaan tai hakenut lupaa päiväkotitoiminnan harjoittamiselle~~, valvontaviranomainen voi antaa määräyksen puutteiden korjaamisesta tai epäkohtien poistamisesta. Määräystä annettaessa on asetettava määräaika, jonka kuluessa tarpeelliset toimenpiteet on suoritettava. Jos asiakasturvallisuus sitä edellyttää, toiminta voi-

Valiokunnan mietintö SiVM 4/2022 vp

daan määrätä välittömästi keskeytettäväksi taikka toimipaikan, sen osan tai laitteen käyttö kieltää välittömästi. Jos palvelujentuottaja ei ole täyttänyt ilmoitusvelvollisuuttaan tai palveluntuottajalle ei ole myönnetty lupaa päiväkotitoiminnan harjoittamiselle, tulee toimipaikka määrätä välittömästi suljettavaksi.

59 § (Uusi)

Valvontaviranomaisten ja lupaviranomaisen välinen yhteistyö

Valvontaviranomaisten ja lupaviranomaisen on toimittava yhteistyössä tässä laissa säädettyjä tehtäviä hoitaessaan.

Jos 52 §:ssä tarkoitettu valvontaviranomainen saa tietoonsa, että palveluntuottajan toiminnassa on 44 d §:n mukaisia luvan peruuttamisen edellytyksenä olevia puutteita, sen tulee ilmoittaa asiasta lupaviranomaiselle. Ennen luvan peruuttamista koskevan päätöksen tekemistä, lupaviranomainen voi pyytää valvontaviranomaisen lausuntoa.

63 §

Muutoksenhaku lupa- ja valvontaviranomaisen päätöksiin

Haettaessa muutosta lupa- tai valvontaviranomaisen päätökseen sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Jos yksityinen palveluntuottaja on tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla merkitty yksityisten palvelujen antajien rekisteriin, palveluntuottaja saa tämän rekisterimerkinnän perusteella järjestää tai tuottaa päiväkotitoimintaa 31 päivään joulukuuta 2026. Jos yksityisen palveluntuottajan toimipaikka on tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla tarkastettu ja hyväksytty eikä toimipaikassa ole tapahtunut muutoksia, ei toimipaikkaa tarkasteta lupahakemuksen käsittelyn yhteydessä uudelleen. Lupaviranomainen lisää jo rekisteröidyt toimipaikat palveluntuottajan lupaan.

Valiokunnan mietintö SiVM 4/2022 vp

Helsingissä 31.3.2022

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Paula Risikko kok
varapuheenjohtaja Eeva-Johanna Eloranta sd (osittain)
jäsen Sanna Antikainen ps
jäsen Marko Asell sd
jäsen Jukka Gustafsson sd
jäsen Ville Kaunisto kok
jäsen Anneli Kiljunen sd (osittain)
jäsen Mikko Kinnunen kesk
jäsen Pasi Kivisaari kesk
jäsen Ari Koponen ps
jäsen Pirkka-Pekka Petelius vihr
jäsen Sofia Vikman kok
varajäsen Anna Kontula vas

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Lahtinen

Valiokunnan mietintö SiVM 4/2022 vp Vastalause

Vastalause

Perustelut

Hallituksen esityksen tavoitteena on varhaiskasvatuksen laadun vahvistuminen ja tätä kautta lapsen edun vahvistuminen. Esityksestä ei käy ilmi, miten esitys tosiasiallisesti vahvistaisi varhaiskasvatuksen laatua. Hallituksen esityksessä lupaviranomaiseksi on esitetty alueillaan toimivaltaisia aluehallintoviranomaisia. Aluehallintovirastot ovat kuitenkin yksikantaan todenneet, etteivät kannata esitettyä sääntelyä. Myös Valvira sekä Kuntaliitto ovat yhtyneet aluehallintovirastojen näkemykseen.

Vaihtoehtoisena ratkaisuna aluehallintovirastot katsovat, että lapsen edun yhtä hyvin turvaava, taloudellisin ja toimijoiden kannalta tarkoituksenmukaisin ratkaisu olisi lisätä voimassa olevaa menettelyä koskevaan sääntelyyn edellytys siitä, että toimintaa ei saa aloittaa ennen kuin aluehallintovirasto on rekisteröinyt palveluntuottajan tai palvelutoiminnan muutoksen.

Varhaiskasvatuslain (540/2018) 5 §:n mukaan varhaiskasvatuksen järjestämisvelvollisuus on kunnilla siinä laajuudessa kuin palveluita tarvitaan. Kunta saa järjestää palvelunsa, kuten kuntalain (410/2014) 8 ja 9 §:ssä säädetään. Kunnilla on itsellään aluehallintovirastoja parempi tieto siitä, missä laajuudessa palveluita tulee sen alueella järjestää. On aito uhka, että varsinkin kasvukeskuksissa, joissa on huutava pula päiväkotipaikoista, johtaa hallituksen esittämä malli siihen, että tarjolla ei ole jatkossa riittävästi varhaiskasvatuspaikkoja eikä esimerkiksi lapsimäärän muutoksiin pystytä reagoimaan riittävän nopeasti.

Varhaiskasvatuslain velvoitteet koskevat sekä julkista että yksityistä varhaiskasvatuspalveluiden järjestäjää. Hallituksen esitykseen ei sisälly varhaiskasvatuksen sisältöön tai laatuun liittyviä muutoksia, ja esityksen voidaanakin katsoa lisäävän pelkästään toimijoiden hallinnollista taakkaa. Varhaiskasvatuslaki mahdollistaa jo tällä hetkellä toiminnassa ilmenneisiin epäkohtiin puuttumisen. Valiokunnan saaman asiantuntijaselvityksen mukaan luvanvaraisuus ei poista tarvetta jälki-valvontaan, jolla voidaan tosiasiallisesti varmistaa laadukkaan varhaiskasvatuksen toteutuminen.

Varhaiskasvatuslain 44 §:ssä säädetään, että toiminta voidaan aloittaa tai olennaiset muutokset toiminnassa toteuttaa, kun kunnan toimitus on todennut mainittujen [varhaiskasvatukselle asetettujen] vaatimusten täyttymisen. Toiminnan aloittaminen on siten jo tällä hetkellä sidottu siihen, että kunnan viranomainen on tehnyt arvion vaatimusten täyttymisestä. Toimintaa ei siten voida aloittaa ennen laissa säädettyjen vaatimusten täyttymistä. Tämä osaltaan tukee ajatusta siitä, että jo tällä hetkellä ilmoitusmenettely rinnastuu tosiasiallisesti valtiosääntöisesti luvanvaraisuuteen.

Valiokunnan saamista kuntien asiantuntijalausunnoista on käynyt ilmi, että nykyinen ilmoitusmenettely on täysin riittävä ja kannatettava eikä nykytilaa tule tältä osin muuttaa. Nykyinen ilmoitusmenettely luo myös joustoja palveluiden järjestämisvastuussa oleville kunnille. Asiantuntijakuulemisissa on tuotu ilmi myös näkemys siitä, että nykyistä varhaiskasvatuslakia täsmentämällä viranomaisten toimivaltuuksien, sanktioiden sekä kuntien roolien osalta voitaisiin saavut-

Valiokunnan mietintö SiVM 4/2022 vp
Vastalause

taa jopa hallituksen esitystä parempi lopputulos varhaiskasvatuksen laadun valvonnan näkökulmasta.

Edellä esitetyn perusteella voidaan todeta, että hallituksen esitystä ei ole tarkoituksenmukaista viedä eteenpäin esitetyssä muodossa. Tarkoituksenmukaisempaa on toteuttaa aluehallintovirastojen ehdottama muutos, jonka mukaan yksityisen varhaiskasvatuksen järjestäjän toiminta saadaan aloittaa vasta, kun ilmoitus on rekisteröity aluehallintovirastossa.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hylätään jaettä hyväksytään uusi lakiehdotus (*Vastalauseen uusi lakiehdotus*).

Vastalauseen uusi lakiehdotus

Laki

varhaiskasvatuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan varhaiskasvatuslain 44 §:n 3 momentti seuraavasti:

9 luku

Yksityisen palveluntuottajan varhaiskasvatus

44 §

Yksityisen palveluntuottajan ilmoitusmenettely

Kunnan toimielimen tulee 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen saatuaan välittömästi suorittaa tarkastus varhaiskasvatuksen toimipaikassa sen varmistamiseksi, että toimintaympäristö ja siellä annettava varhaiskasvatus vastaavat varhaiskasvatukselle asetettuja vaatimuksia. Kunnan toimielimen tulee tarvittaessa saada lausunnot pelastus- ja terveydensuojeluviranomaisilta. Tämän jälkeen sen on viipymättä annettava saamansa päiväkoteja koskevat tiedot aluehallintovirastolle. Toiminta voidaan aloittaa tai olennaiset muutokset toiminnassa toteuttaa, kun kunnan toimielin on todennut mainittujen vaatimusten täyttymisen **ja palveluntuottaja ja toimipaikka on rekisteröity aluehallintovirastoissa**. Pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävät tilat voidaan tarkastaa vain, jos se on välttämätöntä turvallisen ja varhaiskasvatukseen soveltuvan toimintaympäristön

Valiokunnan mietintö SiVM 4/2022 vp
Vastalause

tön varmistamiseksi eikä mainituista seikoista voida riittävällä tavalla varmistua edellä mainitun ilmoituksen tai sen liitteiden perusteella. Muilta osin tarkastuksessa noudatetaan, mitä hallintolain (434/2003) 39 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 31.3.2022

Paula Risikko kok
Sanna Antikainen ps
Ville Kaunisto kok
Ari Koponen ps
Sofia Vikman kok